

LUFTFORSVARETS GRUNNLEGGENDE DOKTRINE

Innhold

Del 1 – Hvorfor eksisterer vi	s.4
Strategisk kontekst	
Luftforsvarets rolle	
Del 2 – Hvem er vi	s.6
Luftmaktutøveren	
Våre verdier	
Vår tryggingsskulturr	
Vår kompetanse	
Vårt syn på ledelse	
Vårt syn på følgeskap	
Vårt syn på supervisjon	
Del 3 – Hva gjør vi	s.8
Norsk luftmakt	
Luftmakt i fellesoperasjoner	
Del 4 – Hvordan gjør vi det	s.10
Oppdragsbasert ledelse	
Oppdragsbaser ledelse i luftoperasjoner	
Luftforsvarets operasjonsprinsipper i fellesoperasjoner	

Forord

Luftforsvarets Grunnleggende Doktrine (LGD) skal etablere en omforent og grunnleggende oppfatning om Luftforsvaret. Doktrinen er utarbeidet for alle ansatte i Luftforsvaret, uavhengig av bransjetilhørighet, erfaringsnivå, stillingstittel eller gradnivå. Den er ikke et oppslags- eller referanseverk for militære operasjoner, men svarer på fire grunnleggende spørsmål om Luftforsvaret.

- De fire spørsmålene er:
- a. Hvorfor eksisterer vi?**
  - b. Hvem er vi?**
  - c. Hva gjør vi?**
  - d. Hvordan gjør vi det?**

Doktrinen besvarer disse spørsmålene på en kortfattet måte og etablerer et felles fundament for alle ansatte i Luftforsvaret. Erfaring viser at dette fundamentet er plattformuavhengig og relativt uforandret over tid. Den legger grunnlaget for en felles kultur, og etablerer en felles oppfatning om hvem vi er, hva vi gjør og hvordan vi gjør det. Doktrinen skal bidra til at det blir enklere å utforme nye ideer og legge til rette for kontinuerlig utvikling av Luftforsvaret. De mest sentrale delene er uthevet.

Luftforsvarets Grunnleggende Doktrine skal leses og forstås som et normativt og retningsgivende dokument.

Rolf Folland
Generalmajor
Sjef Luftforsvaret

DEL 1 – Hvorfor eksisterer vi – Krigen

Strategisk Kontekst

Krig er et av midlene som kan benyttes av nasjonalstater, organisasjoner eller andre aktører for å nå sine målsetninger. Forsvarets fremste målsetning er å bidra til å unngå krig gjennom å sikre troverdig avskrekking overfor mulige motstandere. Forsvaret må være forberedt på å kjempe om norsk suverenitet, territoriell integritet, vårt demokratiske styresett og politisk handlefrihet mot militært og politisk press fra eksterne aktører.

Internasjonal politikk er preget av kontinuerlig konkurranse mellom stater, der verdens super- og stormakter har størst innflytelse. En krise eller krig i andre deler av verden kan spre seg til våre nærområder. Klimaendringer er en av vår generasjons største utfordringer og kan øke spenningsnivået, føre til nye globale konfliktlinjer og øke sannsynligheten for episoder, kriser eller krig. **Norge må forholde seg til en dynamisk verdensorden med glidende overganger mellom fred, krise og krig.**

Norsk sikkerhetspolitikk og militærstrategi opererer i skjæringspunktet mellom forskjellige stormaktsinteresser i en region med høy strategisk verdi. USA definerer Kina som sin fremste sikkerhetspolitiske utfordring på lang sikt, og Norge og Europa må ta et større ansvar for egen sikkerhet. **Russland vil forbli den dimensjonerende sikkerhetspolitiske trusselen mot Norge også på lang sikt.**

Luftforsvarets rolle

Luftmakt er et av maktmidlene norske myndigheter har tilgjengelig. Luftmakt er et relevant sikkerhetspolitisk instrument i hele konfliktspekteret. Luftforsvaret har flere plattformer og systemer som er særlig fleksible og gripbare for krise- og episodehåndtering. **Å føre krig i, fra og gjennom luftrommet er imidlertid kjernen i Luftforsvarets eksistensgrunnlag.**

For å unngå – men om nødvendig – å føre krig, legger Luftforsvaret følgende til grunn:

Luftforsvaret må ha evne til å føre høyintensitetskrig. Troverdige avskrekking avhenger av at Luftforsvaret er i stand til å møte de mest krevende situasjonene som landet kan stå overfor. Luftforsvaret må derfor ha evne til å ta i bruk ny teknologi og utvikle planer, konsepter og operasjonsmønstre for høyintensitetskrig i takt med endrede forutsetninger.

Luftforsvaret må være forberedt på å yte motstand på kort varsel og at krigen kan vare over tid. Luftforsvarets planer og konsepter må være realistiske, gjennomførbare og øves jevnlig. Beredskapssystemer skal være funksjonelle, og beredskapslagre være tilstrekkelig oppfylt og tilgjengelige der det er behov for dem.

Den viktigste avskrekkende effekten ligger i Norges medlemskap i NATO og bilaterale avtaler med nære allierte nasjoner. Det er avgjørende at Luftforsvaret kan støtte mottak

av allierte styrker på et så tidlig stadium av en konflikt som mulig, og at vi kan operere tett integrert med disse styrkene.

Grunnlaget for troverdig avskrekking legges i fredstid. Trening, øving og operasjoner med luftressurser er særlig synlige og kan bidra til å signalisere langsiktig evne, interesser og intensjon. Tilstedeværelse i hele det norske interesseområdet og trening, øving og integrasjon med allierte nasjoner er spesielt viktig.

DEL 2 – Hvem er vi – Luftmaktsutøveren

Luftmaktutøveren

En luftmaktutøver er alle som arbeider i Luftforsvaret og som dermed bidrar til å skape luftmakt; sivil, vernepliktig, spesialist og offiser. **Luftmaktutøverne er Luftforsvarets viktigste ressurs.** Det er luftmaktutøvernes kompetanse, kreativitet, verdier, læringsvilje, evne til innovasjon og utvikling, evne til å utnytte teknologi og evne til å lede som setter Luftforsvaret i stand til å løse pålagte oppdrag. **Luftforsvaret skal være en lærende organisasjon som kontinuerlig bygger kultur for kritisk tenkning, læring, godt lederskap, åpenhet og tilbakemelding.**

Luftforsvaret og den enkelte luftmaktutøver skal se, bekrefte og anerkjenne menneskene i organisasjonen. Luftmaktutøvere skal få mulighet til å utfordre og utvikle seg selv og sin kompetanse gjennom livslang læring og utfordrende stillinger.

Luftmaktutøvere ser på seg selv som ledere som kan påvirke andre mennesker positivt, både i og utenfor tjenesten, og i og utenfor Luftforsvaret.

Våre verdier

Forsvarets kjerneverdier skal kjennetegne alle luftmaktutøvere. Vårt lederskap skal være basert på disse verdiene. Verdibasert ledelse er helt avgjørende for at Luftforsvaret skal ha tillit både i befolkningen og hos våre oppdragsgivere. Denne tilliten er grunnlaget for vår legitimitet.

En luftmaktutøver må være forberedt på å risikere eget liv, ta andres liv og gi oppdrag som kan sette underordnetes og andres liv i fare. **Retten til å utøve makt stiller særskilte krav til at luftmaktutøvere utøver lederskap etter høy etisk standard.**

Et trygt, inkluderende og utviklende arbeidsmiljø er vesentlig for å løse vårt samfunnsoppdrag. **Mobbing, seksuell trakassering, dårlig oppførsel og handlinger som svekker tillit og trygghetsfølelse har ingen plass i Luftforsvaret.**

Vår tryggingkultur

En sterk tryggingkultur skal prege luftmaktutøveren og være en sentral del av all aktivitet i Luftforsvaret, både på bakken og i lufta. Det luftmilitære mottoet «Mission first – safety always» beskriver hvordan luftmaktutøveren alltid skal fokusere på trygging, selv når oppdrag må løses under krevende og risikable forhold.

En rettferdig kultur («Just Culture») er en forutsetning for en sterk tryggingkultur. Luftmaktutøveren aksepterer at det er menneskelig å gjøre feil, og at det å lære av egne og andres feil bidrar mer til trygging, enn å straffe den som har feilet. En rettferdig kultur bidrar til høy villighet for å rapportere avvik, feil og nesten-uhell i den hensikt å bidra til læring og forebygging.

Vår kompetanse

Luftoperasjoner som en del av fellesoperasjoner er kjernen i luftmilitær virksomhet. **Å planlegge, lede og**

gjennomføre luftoperasjoner som en del av fellesoperasjoner er luftmaktutøverens kjernekompetanse.

Det tar tid å bygge kompetanse og erfaring. **Å ta imot, utvikle, og beholde luftmaktutøvere som kan løse fremtidige oppdrag med kunnskap, klokskap og god dømmekraft er avgjørende for Luftforsvaret.**

Vårt syn på ledelse

Ledelse er kunsten å motivere, rettlede og påvirke mennesker til å forstå, arbeide mot og oppnå fastsatte mål i fellesskap. Gjennom god ledelse kan potensialet til den enkelte luftmaktutøver aktiveres samtidig som morgendagens ledere bygges opp og utvikles. **Ledelsesfilosofien for luftmaktutøvere er oppdragsbasert ledelse (mission command).**

Vårt syn på følgeskap

Godt følgeskap er en proaktiv og ansvarlig etterlevelse av sjefens intensjon i tråd med våre verdier. Luftmaktutøveren er lojal, men ikke ubetinget lydige, og tar beslutninger som ligger innenfor delegert myndighet, handlingsrom og akseptert risiko.

Vårt syn på supervisjon

Supervisjon er en prosess som består av ivaretagelse, veiledning og overvåkning, for å sikre at aktivitet gjennomføres innenfor akseptert risikonivå og beste praksis. Supervisjon forsikrer sjefen om at luftmaktutøvere er kvalifisert for oppdrag som skal gjennomføres og at regelverk er kjent, forstått og nyttes etter intensjonen.

Supervisjon må balanseres mellom kontroll og veiledning.

Supervisjon er et ansvar som tilligger alle ledere i Luftforsvaret, uavhengig av gradsnivå, og skal være integrert i all aktivitet, uavhengig av om den foregår på bakken eller i lufta.

Supervisjon krever at luftmaktutøveren er til stede der det skjer og at det utvises nødvendig omsorg for medarbeidere.

DEL 3 – Hva gjør vi – Luftmakt

Norsk Luftmakt

I Norge og NATO defineres luftmakt som evnen til å bruke luftkapabiliteter for å påvirke aktører og hendelsers gang. En luftkapabilitet er summen av de menneskelige ressursene og plattformene som gjør det mulig å utnytte luftrommet for å løse oppgaver.

Norsk luftmakt inkluderer bemannede og ubemannede plattformer, bakkebaserte våpensystemer, flystasjoner, kapabiliteter med både dødelig og ikke-dødelig effekt, og alle luftmaktutøvere som understøtter, planlegger, leder og utøver luftmakt.

Luftforsvaret kan ikke konkurrere på kvantitet, og må derfor fokusere på kvalitet, nære allierte, og å få maksimalt ut av Forsvarets samlede ressurser. **Luftforsvaret må ha en tydelig alliert- og fellesoperativ orientering.**

Luftmakt endrer dynamikken og øker effektiviteten i fellesoperasjoner. Utnyttet på riktig måte kan de iboende egenskapene **høyde, hastighet, rekkevidde, fleksibilitet, allsidighet, reaksjonsevne, mobilitet, presisjon, tempo og dødelighet** skape avgjørende taktiske, operasjonelle og strategiske effekter.

Ut fra nasjonale interesser, herunder deltagelse i internasjonale operasjoner for å ivareta solidaritet og forpliktelser knyttet til vårt NATO-medlemskapet, FN eller andre internasjonale organisasjoner og koalisjoner, **må Luftforsvaret være forberedt på å delta i operasjoner også utenfor våre nærområder.**

Luftforsvaret er en teknologiavhengig kamporganisasjon. Ny teknologi med potensiale til å endre hvordan vi opererer og kjemper utvikles kontinuerlig. Aktører som evner å utnytte ny teknologi kan

oppnå operative fordeler, som overlegen situasjonsforståelse og en raskere beslutningscyklus enn motstanderen.

Luftforsvaret må kontinuerlig ta i bruk ny teknologi og samtidig utvikle konsepter, prosesser og en organisasjon som effektivt kan løse oppdrag i en fellesoperativ og alliert ramme.

Luftmakt i fellesoperasjoner

Effektiv luftmakt krever fagkunnskap, god ledelse og evne til å forstå og sette bruken av luftmakt inn i en større fellesoperativ, strategisk og politisk sammenheng. Sentrale grunnprinsipper for luftmakt i fellesoperasjoner er:

- a. Kontroll i luftrommet er en forutsetning for kontroll av overflaten.** Luftmakt må benyttes til å bekjempe fiendtlig luftmakt slik at andre operasjoner, både i luften og i andre domener, kan gjennomføres med størst mulig grad av frihet.
- b. Luftmakten er fellesoperativ.** Luftmakt er mest effektiv når den er koordinert og synkronisert med andre domener som en del av en fellesoperativ styrke.
- c. Luftmakt er begrenset og må prioriteres.** Luftmakt er en begrenset ressurs som må prioriteres. Etterspørselen vil som regel være høyere enn tilgjengeligheten. Robust kommando og kontroll (AirC2) samt tidsriktig og nøyaktig etterretning er en forutsetning for effektiv luftmakt.
- d. Luftmakten er funksjonell.** Luftmakt må betraktes fra et funksjonelt standpunkt og ikke et geografisk. Det er ingen naturlige hindringer

i luftrommet som forhindrer at luftstyrker raskt kan samles eller forflyttes over store avstander. Mål må klassifiseres basert på ønskede effekter, og ikke geografisk plassering.

- e. Luftmaktens iboende egenskaper gjør den til det mest allsidige og fleksible militære maktmidlet.** Høy reaksjonsevne, kombinert med egenskapene høyde, hastighet og rekkevidde, innebærer at luftmakt ofte vil være det første nasjonale maktmiddelet som kan påvirke en motstanders styrker på havet, bakken og i luften.
- f. Luftmakt kan skape effekter på strategisk nivå.** Luftmaktens iboende egenskaper gjør det mulig å påvirke eller true fiendens tyngdepunkt direkte ved å omgå naturlige hindringer på overflaten. Luftmakt kan anvendes for å angripe kritiske sårbarheter med stor ildkraft og presisjon, over store avstander, hurtig og over en lengre tidsperiode.
- g. Luftmakt er mer enn dødelige effekter.** Luftmakt er et fleksibelt kriseverktøy som raskt kan bidra til situasjonsforståelse og signalisere politisk vilje og prioriteringer, både nasjonalt og internasjonalt. Gjennom daglig øving og trening, tilstedeværelse i våre nærområder og alliert samvirke understøttes en troverdig nasjonal forsvarsevne.
- h. Luftmakt er strategisk kommunikasjon.** Målrettet aktivitet i luftdomenet formidler et budskap om nasjonal og alliert vilje og evne til maktanvendelse. Strategisk kommunikasjon må være en integrert del av planlegging og gjennomføring av luftoperasjoner.
- i. Luftmakt er avhengig av beskyttelse og understøttelse.** Luftmakt starter og stopper på bakken, og er avhengig av store mengder drivstoff, våpen, reservedeler og andre forsyninger. Luftmakt krever robuste flystasjoner med nødvendig beskyttelse, logistikk, bygningsmasse og nettverksinfrastruktur.

DEL 4 – Hvordan gjør vi det – Oppdragsbasert ledelse og fellesoperasjoner

Oppdragsbasert ledelse

Ledelse i Luftforsvaret baseres på prinsippet om oppdragsbasert ledelse (OBL). Det er en tilnærming til kommando og kontroll hvor undergitte delegeres myndighet og handlingsrom til å bruke egen kompetanse, initiativ og kreativitet for å oppnå et overordnet mål.

Oppdragsbasert ledelse gir luftmaktutøveren det verktøyet som er nødvendig for å kunne anvende luftmakt effektivt i et operasjonsområde som er karakterisert av usikkerhet, kompleksitet og hurtige endringer. **Gjennom dette skal luftmaktutøvere kunne utnytte flyktige og uventede muligheter som oppstår.**

Sjefer må ved delegering av myndighet og handlingsrom balansere behovet for fleksibilitet og handlefrihet, opp mot risiko for uønskede utfall. Spesielt i situasjoner hvor grove feil potensielt kan medføre uønskede operasjonelle, strategiske eller politiske konsekvenser.

Luftforsvaret legger følgende prinsipper til grunn for oppdragsbasert ledelse:

Bygg robuste og effektive team basert på gjensidig tillit. Gjensidig tillit bygges over tid gjennom delte erfaringer, personlige relasjoner og felles kultur og rammeverk. Tillit er den delte

oppfatningen mellom sjef og undergitt om at den enkelte kan stoles på, og at vedkommende har tilstrekkelig kompetanse og erfaring til å gjennomføre et oppdrag.

Skap en felles forståelse. En felles forståelse for operasjonens og oppdragets målsetninger, utfordringer og mulige handlemåter gir beslutningstagere på alle nivå den nødvendige innsikten og framsynet som er nødvendig for å ta effektive og tidsriktige beslutninger, samtidig som risiko håndteres og reduseres til et akseptabelt nivå.

Formuler en tydelig intensjon. En klar og tydelig intensjon skal beskrive målsetningen med en operasjon, ønsket utfall og akseptabelt risikonivå. Intensjonen skal gi nødvendig fokus, retning og rammer for underordnede og støttende sjefer slik at oppdraget kan løses, selv når uforutsette situasjoner oppstår eller uventet motstand møtes. Intensjonen må også kortfattet beskrive hva som betraktes som en suksess.

Bruk oppdragsbaserte ordrer. Fortell undergitte hva som skal oppnås, ikke hvordan eller med hvilke handlinger. Oppdragsbaserte ordrer fokuserer på hensikten med en operasjon eller oppdrag, fremfor detaljer om hvordan den skal gjennomføres. Oppdragsbaserte ordrer baseres på overordnet nivås prioriteringer og intensjon, og skal gi undergitte maksimal handlefrihet

innenfor rammene av sjefens intensjon og akseptabel risiko.

Utvis disiplinert initiativ. Disiplinert initiativ er proaktiv kreativitet når eksisterende ordrer og målsetninger ikke lenger samsvarer med virkeligheten, eller når uforutsette trusler eller muligheter oppstår. Disiplinert initiativ utøves innenfor rammen av ønskede effekter, sjefens intensjon og den taktiske, operasjonelle og strategiske konteksten.

Aksepter risiko. All anvendelse av luftmakt inneholder usikre, komplekse og tvetydige elementer. Sjefer må sammen med sine undergitte analysere risikoen og balansere spenningen mellom styrkebeskyttelse og den risiko som må aksepteres for å gjennomføre oppdraget. Sjefer skal være risikobeviste og forholde seg til akseptabelt risikonivå som angitt i overordnet sjefs intensjon.

Oppdragsbasert ledelse i luftoperasjoner

Luftoperasjoner er komplekse og vil i tillegg til kamp-plattformer ofte være avhengig av ulike typer støtte-plattformer og kapabiliteter som tilhører andre domener. Luftplattformer vil som regel ha utgangspunkt fra flere baser, og disse kan være spredt over et stort geografisk område. Luftoperasjoner har høyt tempo. Luftplattformer har begrenset tid i målområdet, og tilgjengelige radiofrekvenser og nettverk må være tildelt og prioritert for å sikre nødvendig kommunikasjon. Våpen må prioriteres mot de målene som vil gi størst operativ effekt. I sum medfører dette at **ledelse av luftoperasjoner stiller særskilte krav til synkronisering og koordinering av**

luftplattformer i tid og rom på tvers av domener og over store avstander.

I planlegging og gjennomføring av luftoperasjoner skal derfor oppdragsbasert ledelse utøves gjennom prinsippet om:

SENTRALISERT KOMMANDO – DISTRIBUTUERT KONTROLL – DESENTRALISERT UTFØRELSE

- **Sentralisert kommando** er et bærende prinsipp for effektiv utnyttelse av luftmakt. Sentralisert kommando innebærer ansvar for å lede, planlegge, prioritere, integrere, koordinere, synkronisere og vurdere effekten av luftoperasjonene i et operasjonsområde. Luftmakt vil være en begrenset ressurs for den fellesoperative styrkesjefen, og sentralisert kommando gjør det mulig å benytte luftmakt der det vil ha størst effekt.

Sentralisert kommando sikrer mulighet for prioritering og nødvendig fleksibilitet, samtidig som det ikke er til hinder for at undergitte sjefer utviser disiplinert initiativ når det er nødvendig.

- **Distribuert kontroll** utnytter luftmaktens iboende egenskaper til å sørge for at den er motstandsdyktig, overlevelsedyktig og kan understøttes over tid. Gjennom distribuert kontroll kan ansvaret for hele eller deler av planlegging, koordinering, understøttelse og oppfølging av aktiviteter delegeres til undergitte sjefer for å oppnå et mer effektivt kontrollspenn. Nødvendig myndighet og handlingsrom delegeres til undergitte sjefer med en tydelig intensjon, ønsket utfall og akseptabelt risikonivå.

Et utfordret operasjonsområde eller høyintensivt stridsmiljø vil medføre at behovet for distribuert kontroll øker.

- **Desentralisert utøvelse** er delegering av myndighet og handlingsrom for å oppnå et hensiktsmessig og effektivt kontrollspenn. Det skal legges til rette for disiplinert initiativ, og gi nødvendig myndighet til undergitte slik at de kan utnytte uforutsette og flyktige muligheter som oppstår under gjennomføringen av et oppdrag eller en operasjon.

Desentralisert utøvelse legger til rette for at beslutningstakere i fremste linje skal kunne ta effektive og tidskritiske beslutninger under komplekse og raskt utfoldende operasjoner. Desentralisert utøvelse fremmer effektivitet og motstandsdyktighet på taktisk og stridsteknisk nivå.

Hva som vektlegges sterkest av sentralisering, distribuering og desentralisering er avhengig av den faktiske situasjonen, oppdraget og akseptabel risiko. En høy grad av sentralisert kontroll kan redusere operasjonell, strategisk og politisk risiko, men kan samtidig påvirke taktisk fleksibilitet, gjennomføringsevne og effektivitet negativt. Luftmilitære ledere må derfor ha evnen til å se operasjoner i helhet, og selv vurdere balansen mellom sentralisering, distribuering og desentralisering.

Luftforsvarets operasjonsprinsipper i fellesoperasjoner

Med utgangspunkt i luftmaktens egenskaper legger Luftforsvaret følgende operasjonsprinsipper til grunn for bruk av luftmakt som del av fellesoperasjoner:

Fleksibilitet er luftmaktens evne til å sømløst veksle mellom forskjellige typer oppdrag. Det gir luftmakten muligheten til å endre fokus hurtig fra en planlagt effekt til en annen ønsket effekt. Dette kan blant annet innebære å flytte plattformer fra et forhåndsplanlagt oppdrag til understøttelse av et oppdukkende oppdrag for å utnytte en flyktig og uventet mulighet.

Allsidighet er luftmaktens evne til å påvirke og oppnå effekter på tvers av det strategiske, operasjonelle og taktiske nivå.

Synergi. Luftmakt som er synkronisert med styrker på tvers av domener kan oppnå effekter som overgår summen av effektene som styrkene individuelt kan oppnå. Luftmakt som synkroniseres i tid og rom med andre elementer av den fellesoperative styrken kan oppnå en uforholdsmessig stor effekt på en motstander.

Standhaftighet. Luftmakt kan anvendes over tid for å oppnå effekter mot et bredt spekter av mål. Luftmaktens iboende egenskaper gjør det mulig å opprettholde press mot utvalgte mål fra lang avstand, uten at man besetter terrenget og uten at plattformer utsettes for risiko ut over akseptert nivå. Standhaftighet gjennom å opprettholde press mot utvalgte mål eller målkategorier over tid kan nekte en motstander å overta initiativet, eller frata motstanderen muligheten til å utføre egne ønskede handlinger.

Konsentrasjon. Det er nødvendig å fokusere luftmakt i tid og rom for å oppnå overveldende effekter på motstanderen. Etterspørselen etter luftmakt overgår ofte det som tilgjengelige styrker kan levere. Luftmaktutøvere må vokte seg mot en utilsiktet utvanning av luftmakt og de effektene det er mulig å oppnå, ved å forsøke å gjøre for mye med for få ressurser.

Prioritet. Luftmakt er en begrenset ressurs og må prioriteres brukt mot de målene hvor luftmakten vil utgjøre størst forskjell. Det må samtidig fastsettes en prioritering av om luftmakten skal oppnå effekter på det taktiske, operasjonelle eller strategiske nivå.

Balanse. Bruk av luftmakt må balanseres opp mot akseptert risiko, alternativ bruk av luftstyrkene og risiko for den fellesoperative styrken. For å oppnå de fellesoperative målsetningene må det være balanse mellom offensive og defensive operasjoner, og mellom strategisk, operasjonell og taktisk bruk av luftmakt.

Mengde, miks, mobilitet og integrasjon.

Operasjonsprinsippet er særlig gjeldende ved defensiv bruk av luftmakt, og spesielt for bakkebaserte luftvernssystemer. Defensiv luftmakt, herunder bakkebasert luftvern, må være tilgjengelig i en tilstrekkelig mengde til å beskytte prioriterte områder, og det er nødvendig med flere typer systemer med komplementære egenskaper. Systemene må være mobile, både med tanke på egen overlevelsessevne og for taktisk og operasjonell fleksibilitet. Våpensystemer må kunne integreres med hverandre, eksterne sensorer og kommando og kontroll for å fungere best mulig.

